

عربستان و متحدانش تحریم‌ها را علیه قطر شدت می‌بخشد

کور شدن گرهِ بحران عربی

● عربستان سعودی به همراه امارات متحده عربی، مصر و بحرین در بیانیه‌ای مشترک اعلام کردند رد شروط آنان از سوی قطر ثابت می‌کند که این کشور «حامی تروریسم» است و ازهم‌زیرو آنها تحریم‌های شدیدتری را علیه قطر به اجرا خواهند گذاشت. به گزارش دوپچه‌وله، ریاض به همراه سه متحد عربی خود در بیانیه‌ای مشترک گفته‌اند «تمامی اقدامات لازم» را برای حفظ «حقوق، امنیت و ثبات خود و همچنین حفاظت از منافع خود در برابر سیاست خصمانه دولت قطر» به کار خواهند بست. در این بیانیه گفته شده پاسخ منفی قطر به شروط مطرح‌شده ازسوی این چهار کشور «ثابت می‌کند که دوحه حامی تروریسم است و تلاش می‌کند تا امنیت و ثبات در خلیج‌فارس و منطقه را تضعیف کند». تصمیم عربستان، مصر، بحرین و امارات برای اعمال تحریم‌های شدیدتر علیه قطر در حالی صورت می‌گیرد که آنها روز چهارشنبه، پس از آنکه قطر شروط درخواستی آنها را رد کرده بود، گفته بودند تحریم‌های بیشتری را علیه قطر به اجرا نخواهند گذاشت. عادل الجبیر، وزیر خارجه عربستان، پس از رد شروط درخواستی گفته بود که تحریم‌های فعلی علیه قطر ادامه خواهند داشت. این چهار کشور در بیانیه خود گفته‌اند هرگونه اقدامی علیه قطر، دولت این کشور و نه شهروندانش را هدف قرار خواهد داد. آنها با این حال اصرار‌ه‌ای به زمان اعلام اقدامات تحریمی جدید و محتوای آنها نکرده‌اند.

سفر وزیر خارجه آمریکا به کویت

چهار کشور عربی یادشده از روز پنجم ژوئن روابط دیپلماتیک خود را با قطر قطع کردند. آنها روز ۲۲ ژوئن فهرستی حاوی ۱۳ شرط را به قطر ارائه داده و گفته بودند در صورت پذیرش اجرای این شروط از سوی دوحه، روابط خود با این کشور را مجدداً از سر خواهند گرفت. در مقابل قطر شروط مطرح‌شده را نقض حاکمیت ملی خود خوانده و گفته بود آمادگی مذاکره درباره «درخواست‌های مشروع» را دارد. اما بااین حال دوحه نمی‌تواند برخی از این شروط را به اجرا درآورد زیرا آنها بر پایه فرضیات نادرستی استوار هستند. مهلت ۱۰روزه‌ای که چهار کشور عربی برای قطر تعیین کرده بودند، دو روز دیگر نیز تمدید شد، اما در نهایت آنها با انتشار بیانیه‌ای مشترک اعلام کردند پاسخ قطر به شروط تعیین‌شده «منفی» بوده است. عربستان، مصر، بحرین و امارات قطر را به حمایت از تروریسم متهم می‌کنند، اما قطر این اتهام را رد می‌کند. زیگمار گابریل، وزیر خارجه آلمان، برای میانجیگری میان طرف‌های درگیر به کشورهای حوزه خلیج‌فارس رفته و با مقامات این کشورها مذاکره کرد، اما تلاش‌های او بدون نتیجه ماند. ترکیه و آمریکا نیز برای حل این بحران تلاش کرده‌اند که آنها نیز ناکام مانده‌اند. وزارت خارجه آمریکا گفته رکس تیلرسون، وزیر خارجه کشور، دوشنبه آینده به کویت سفر می‌کند. آمریکا هشدار داده که بحران قطر به بن‌بست برچورد کرده و یافتن راه‌حلی برای خروج از این وضعیت ممکن است هفته‌ها به طول انجامد.

ناکامی آمریکا برای کنترل کره‌شمالی

● روسیه با اعتراض به پیش‌نویس قطع‌نامه آمریکا علیه کره‌شمالی در شورای امنیت، با اعلام اینکه موشک اخیر پرتاب‌شده ازسوی پیونگ‌یانگ موشک بالستیک قاره‌پیما نبوده است، آن را رد کرد. به گزارش ایسنا، به نقل از خبرگزاری روتتر، مسکو اعلام کرده است باید اصلاحاتی در قطع‌نامه محکوم‌کننده علیه کره‌شمالی انجام گیرد. هنوز مشخص نیست که مذاکرات با روسیه برای دستیابی به توافق درباره پیش‌نویس این قطع‌نامه که روز گذشته به شورای امنیت ارائه شد، ادامه دارد یا خیر. نیکو هیل، نماینده آمریکا در سازمان ملل، روز چهارشنبه اعلام کرده بود در روزهای آینده قطع‌نامه جدیدی علیه کره‌شمالی تصویب خواهد شد. مسکو بر این باور است کره‌شمالی یک موشک بالستیک میان‌برد پرتاب کرده است.

هیئت روسیه در شورای امنیت سازمان ملل اعلام کرد: براساس ارزیابی وزارت دفاع روسیه، ما نمی‌توانیم تأیید کنیم موشک پرتاب‌شده ازسوی کره‌شمالی موشک بالستیک بین‌قاره‌ای است بر همین اساس در موقعیتی نیستیم که پیش‌نویس ارائه‌شده را تأیید کنیم؛ اجماعی درباره این پیش‌نویس وجود ندارد.

کره‌شمالی روز سه‌شنبه اعلام کرد اولین موشک بالستیک قاره‌پیما خود را با موفقیت آزمایش کرده است. پیونگ‌یانگ مدعی شده موشک مذکور در ۳۹ دقیقه پرواز نزدیک به هزار کیلومتر مسافت طی کرده و با موفقیت به هدفی در دریای ژاپن برخورد کرده است. آمریکا نیز تأیید کرد که موشک، قاره‌پیما بوده است. همچنین دونالد ترامپ، رئیس‌جمهوری آمریکا، در ورشو تأکید کرد با هرگونه تهدید از جانب کره‌شمالی با قدرت برخورد خواهد کرد و کشورهای جهان باید به پیونگ‌یانگ نشان دهند که برنامه‌های موشکی و هسته‌ای‌اش پیامدهایی به دنبال خواهد داشت.

سودابه رخس: «گروه ۲۰ همان راه‌حل‌هایی را مطرح می‌کند که در ۲۰ سال گذشته در ایجاد جهانی برابر و پایدار ناکام مانده‌اند؛ بازار بیشتر، کسب‌وکارهای بزرگ‌تر، دارایی بیشتر و قدری تغییرات جزئی برای درهم‌کوبیدن مشکلات. اما به چیزی فراتر از تغییرات جزئی نیاز است. این خود مدل است که از کار افتاده است». این اظهارات «نیک دردن» بود درباره نشست گروه ۲۰ در هامبورگ آلمان؛ نشست دوروزه‌ای که روز جمعه آغاز شد، اما معترضان از اواسط هفته اعتراض خود را در خیابان‌های هامبورگ به راه انداخته بودند. ده‌ها هزار نفر از سراسر آلمان و شهرهای دیگر اروپا از روز پنجشنبه خود را به هامبورگ رساندند تا علیه سیاست‌های ریاضتی، اقدامات ضدبناه‌جویی- ملی‌گرایی-ی نظامی‌گری نخبگان حاکم و دولت‌های ۲۰ اقتصاد بزرگ جهان اعتراض کنند. معترضان می‌گویند مدل اقتصادی زهورادررفته این‌دولت‌ها موقعیت اقتصادی اکثریت را بیش از پیش متزلزل کرده و به رکود و بحران دامن زده، اما راه‌کارها به‌جای فرصت‌دادن به بدیل تنولیب‌الیسم، همان سیاست‌های ریاضتی تکراری است که در عمل یعنی فشار بیشتر بر اکثریت فرودست و دست‌ودل‌بازی برای شرکت‌های چندملیتی و کسب‌وکارهای بزرگ. جنگ‌طلبی و نظامی‌گری این کشورها در منطقه هم به موج پناه‌جویی دامن زده، اما مرزهای بسته پاسخی است به آوارگانی که قربانیان معاملات اسلحه و جنگ‌های نیابتی و مستقیم قدرت‌های منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای هستند. نکته طنز ماجرا آنکه مذاکرات با بحث تروریسم جهانی آغاز می‌شود؛ امری که کشورهای حاضر در نشست می‌گویند مسئله مشترک آنهاست.

در چند روز منتهی به نشست گروه ۲۰، نیروهای امنیتی بی‌شماری (جزی حدود ۲۰هزار پلیس)

نشست گروه ۲۰ به‌عنوان بزرگ‌ترین اقتصادهای جهان در حالی از روز جمعه در آلمان آغاز شد که اسپانیا به‌عنوان«میهن‌ام دائمی» بدون عضویت عملی در گروه ۲۰ بوده و در حقیقت فقط ۱۹ عضو وجود دارد و یکی دیگر از اعضای اتحادیه اروپاست که تا حدی غیبت دیگر اقتصادهای بزرگ مثل هلند را توضیح می‌دهد. در کنار کشورهایی مانند بریتانیا، فرانسه، آلمان، چین و آمریکا کشورهای ترکیه، آژانتین، آفریقای جنوبی، اندونزی، عربستان و کشورهای دیگر هستند. نشست

هادی آذری: اولین دیدار دونالد ترامپ و ولادیمیر پوتین، رؤسای جمهور دو کشور ایالات متحده و روسیه، نه در مسکو یا واشنگتن، بلکه در هامبورگ رقم خورد؛ در کشوری که هیچ‌کدام دل چندان خوشی از صدراعظمش، آنکلا مرکل ندارند. گذشته از موضع نه چندان مثبت دو کشور در قبال انتلاف‌ها و همکاری‌های چندجانبه از قبیل ناتو، اتحادیه اروپا و در کل فرایند جهانی‌شدن، این دو رئیس‌جمهور که به نظر تأکید زیادی روی ملی‌گرایی دارند، جزء مغضوب‌ترین چهره‌های حاضر در نشست گروه ۲۰ (G۲۰) نیز هستند. بااین حال، با وجود این نقاط اشتراک متعدد، اختلاف سنگینی بر روابط ایالات متحده و روسیه سایه افکنده است؛ مسئله‌ای که اظهارات مقامات بلندپایه آمریکایی از جمله رکس تیلرسون، وزیر خارجه آمریکا مبنی بر اینکه روابط دو کشور در کمترین سطح خود قرار دارد، بر آن مهر تأیید می‌زند.

فراز ونشیپ‌یک رابطه

اختلاف نظر میان ایالات متحده و روسیه تاریخچه‌ای طولانی دارد. آمریکا به عنوان نماد سرمایه‌داری و اقتصاد بازار آزاد و اتحاد جماهیر شوروی در مقام مهد کمونیسم و اقتصاد سوسیالیستی، در بخش عظیمی از قرن بیستم دو اردوگاه اصلی و متخاصم در پهنه سیاسی جهان را تشکیل می‌دادند. هرچند این تقابل هیچ‌گاه به رویارویی و جنگ مستقیم کشیده نشد اما این کشورها جنگ‌های نیابتی بسیاری را در اقضا نقاط جهان از جمله در افغانستان پشت سر گذاشتند. دوران جنگ سرد با آن هراس و تهدید همیشگی وقوع یک جنگ هسته‌ای میان شوروی و آمریکا درنهایت با فروپاشی شوروی به سلامت به پایان رسید. در دوران بعد از جنگ سرد نیز روسیه ضعیف‌تر از آن بود که بتواند خود در قامت تهدیدی جدی علیه آمریکا عرض اندام کند. اما در سال‌هایی که آمریکا سرگرم جنگ در عراق و افغانستان، روی‌کارآمدن دولت‌های چپ‌گرا در حیاط‌خلوت خود یعنی آمریکای جنوبی و تلاش برای مهار قدرت اقتصادهایی‌نوظهور مانند چین و هند بود، روسیه با رهبری پوتین رفته‌رفته توانست جایگاه پیشین خود را در مناسبات بین‌المللی پیدا

گفته‌های پوتین درباره ترامپ

پوتین به واسطه حضور طولانی‌مدت در سیاست، در اظهارنظرهایش پیرامون ترامپ محافظه‌کاری بیشتری را چاشنی کار کرده است. با این حال، نگاه مثبت او به ترامپ را از خلال گفته‌ها و اظهارنظرهای او و موجزش می‌توان دید.
● **۱۷ دسامبر ۲۰۱۵:** «او بدون تردی مردی رنگارنگ و بااستعداد است. قضاوت شایستگی‌های او ربطی به ما ندارد و این کار رای‌دهندگان آمریکایی‌هاست ولی او پیشازن مطلق رقابت ریاست‌جمهوری است.»
● **۲۷ اکتبر ۲۰۱۶:** «او برای تسخیر قلب رای‌دهندگان روش خاصی را برگزیده است… البته ترامپ رفتار

پوتین

خیابان‌های هامبورگ را فرق کرده و جاده‌های اصلی هم مسدود شده‌اند. ماشین‌های آب‌پاش هم که به‌صف شده بودند دقیقاً یک روز پیش از آغاز نشست کار خود را شروع کردند و جنبش اعتراضی تحت عنوان «به جهنم خوش آمدید» را هدف قرار دادند. برخورد نیروهای امنیتی و معترضان روز پنجشنبه خبرساز شد و آن‌طور که خبرگزاری‌ها گزارش داده‌اند، حدود صد نفر زخمی برجای گذاشت. درگیری‌ها در نهایت پنجشنبه‌شب به پایان رسید، اما آرامش دومین شهر بزرگ آلمان دیری نپایید و صبح روز جمعه، هم‌زمان با آغاز نشست و به‌راه‌افتادن اعتراضات خیابانی، خشونت بار دیگر به شهر بازگشت. پیش از تظاهرات گسترده اخیر، مرکز هماهنگی بین‌المللی «نه به گروه ۲۰» که جنبشی است علیه این نشست، در بیانیه‌ای چنین نوشت: «در دل شهرهای ما درباره سیاست‌های تنولیب‌الیسم و جنگ تصمیم‌گیری می‌شود؛ شهرهایی که به روی شهروندان بسته شده، نیروهای پلیس از آن حفاظت می‌کنند و تعلیق حقوق سیاسی را هم تأیید می‌کنند. این تعطیلی دموکراسی تنها یک هدف دارد: دفاع از

گروه ۲۰ چیست؟

گروه ۲۰ بزرگ‌تر و بااهمیت‌تر از نشست گروه هشت (G۸) است که اوایل سال جاری میلادی برگزار شد. البته گروه هشت تبدیل به گروه هفت شده چون روسیه به دلیل مداخله در کریمه از آن معلق شده است. اعضای این گروه حدود ۸۵ درصد تولید ناخالص داخلی جهان به‌همراه دوسوم جمعیت جهان را دربر می‌گیرند. هنگامی که این گروه نخستین‌بار در سال ۱۹۹۹ در برلین تشکیل شد برای وزرای دارایی و روسای بانک‌های مرکزی کشورها بود؛ اما سقوط و ورشکستگی بانک

ولادیمیر پوتین و دونالد ترامپ در حاشیه نشست گروه ۲۰ دیدار کردند

دیدار ۲ مغضوب

کند. با این حال، خاستگاه و ریشه بالاگرفتن تنش‌ها میان روسیه و ایالات متحده به غائله اوکراین- و الحاق کریمه به روسیه برمی‌گردد. هرچند این تقابل و اختلاف‌نظرها در قبال مسائل دیگری مانند بحران سوریه، کره‌شمالی و پرونده هسته‌ای ایران نیز همیشه وجود داشت اما هیچ‌گاه از سطح اختلاف‌نظر بالاتر نرفت. در واقع، بعد از بحران اوکراین بود که ایالات متحده در دوران ریاست‌جمهوری باراک اوباما، در اقدامی هماهنگ با اتحادیه اروپا تحریم‌های اقتصادی را علیه مسکو به‌خاطر مداخله نظامی در امور دیگر کشورها، در دستور کار قرار داد.

ترامپ-پوتین: از دوستی تا تقابل

هرچند روی‌کارآمدن دونالد ترامپ دوره‌ای از تنش‌زدایی میان واشنگتن و مسکو را نوید می‌داد، اما تا این لحظه نه‌تنها اقدامی در این جهت صورت نگرفته بلکه اتهامات درخصوص مداخله روسیه در انتخابات ریاست‌جمهوری آمریکا عملاً دست دولت ترامپ را برای هرگونه تلاش به منظور نزدیکی به کرملین بسته است. حتی سنای آمریکا پیش‌نویس طرحی را برای تشدید تحریم‌ها علیه روسیه به رای گذاشت که نشان از چندان دور از انتظار نیست.

با وجود مسائل و فشارهای داخلی در آمریکا، خود ترامپ و پوتین نیز در برخی مسائل از جمله توافق آب‌وهوایی پاریس و برنامه موشکی کره‌شمالی اختلاف نظری عمیق دارند. ترامپ در حالی مدتی پیش تصمیم خود برای خروج آمریکا از توافقی پاریس را اعلام کرد که پوتین قویاً از این توافق حمایت می‌کند. از دیگر سو، درحالی‌که مهار برنامه موشکی پیونگ‌یانگ یکی از اولویت‌های اصلی سیاست خارجی ترامپ محسوب می‌شود، روز چهارشنبه روسیه قطع‌نامه آمریکا را علیه کره‌شمالی در شورای امنیت سازمان ملل ناکام گذاشت. مسائلی که به نظر می‌تواند بیش از پیش بر پیچیدگی‌های روابط دو کشور بیفزاید. در چنین شرایط آشفته‌ای، شاید دیدار رودرروی پوتین و ترامپ در هامبورگ اندکی از این پیچیدگی بکاهد.

سابقه اظهارنظرهای ترامپ درباره پوتین به مدت‌ها قبل از آغاز رقابت‌های انتخاب ریاست‌جمهوری ایالات متحده برمی‌گردد. او در سال ۲۰۰۷ لب به تمجید از پوتین و کار بزرگی که او در بازسازی تصویر روسیه کرده بود، گشود. ترامپ بعدها نیز در سال ۲۰۱۱ با انتقاد از باراک اوباما، گفته بود برای پوتین و روس‌ها به‌خاطر برنامه‌های بزرگشان، احترام قائل است. اما با نزدیک‌شدن به دوران تبلیغات انتخاباتی اظهارنظرهای او رنگ و بوی عمل‌گرایانه‌تری پیدا کرد.
● **۳۱ جوی ۲۰۱۵:** «فکر می‌کنم من با ولادیمیر

جمع‌کنبری از مردم جهان پدید آورده‌اند، آنکلا مرکل، صدراعظم آلمان، روز گذشته و در نشست آغازین گروه ۲۰ گفت میلیون‌ها نفر امیدوارند گروه ۲۰ بتواند راه‌حلی برای مشکلات جهان ارائه دهد. او البته گفت این راه‌حل‌ها تنها در صورتی حاصل می‌شوند که آماده سازش باشیم. محیط زیست یکی از مسائل مورد بحث در نشست روز گذشته گروه ۲۰ بود و در این مورد اختلاف آمریکا و دیگر کشورها جنجالی‌تر و بیشتر است. دونالد ترامپ، رئیس‌جمهوری ایالات متحده، زمانی کوتاه پس از به‌قدرت‌رسیدن، این کشور را از توافق اقلیمی پاریس خارج کرد و حالا برخی کشورهای حاضر در نشست از جمله بریتانیا اظهار امیدواری کردند در این اجلاس بتوانند آمریکا را قانع کند به این توافق بازگردد. جاستین ترودو، نخست‌وزیر کانادا، هم یکی دیگر از کسانی است که می‌خواهد درباره نکات مورد اختلاف بر سر تغییرات آب‌وهوایی با دونالد ترامپ گفت‌وگو کند. رهبران کشورهای گروه ۲۰ در حالی برای بازگشت ایالات متحده به توافق پاریس و مقابله با تغییرات آب‌وهوایی تلاش می‌کنند که تأمین مالی سوخت‌های فسیلی این کشورها هنوز هم چهاربرابر انرژی‌های تجدیدپذیر است. دیگر نمی‌توان سیاست‌های پیشین را در توافق‌نامه‌ها پررنگ‌ولعاب بزرگ کرد و به‌خورد مردم داد. بیرون محل نشست، ده‌ها هزار نفر آمده بودند تا گواه این ادعا باشند. بی‌شک همان‌طور که دردن می‌گوید: «گروه ۲۰ نمی‌تواند از یک طرف مدعی سیستمی عادلانه‌تر باشد و از سوی دیگر همواره تسلیم کسب‌وکارهای بزرگ. توسعه بازارهای مالی و «اصلاحات ساختاری» مانند آنچه در یونان تحمیل شد، ابزارهای سیاسی شکست‌خورده‌ای هستند که به چنین نابرابری عظیم و فقدان اعتماد عمیقی منجر شده‌اند».

طریق این مجموعه، هماهنگی بین‌المللی را افزایش دهند. اگرچه دستور کار این گروه پرداختن به مسائل کلان اقتصادی و نظام مالی بین‌المللی است، اما ترکیب اعضا و برخی تصمیمات گروه نشان از عقبه سیاسی شکل‌گیری این جریان و تلاش اعضای اصلی به‌ویژه آمریکا برای مدیریت روند تحولات اقتصاد جهانی در دوران پس از جنگ سرد دارد؛ به‌طوری‌که برخی معتقدند این گروه در حال تبدیل‌شدن به مهم‌ترین نهاد سیاسی و اقتصادی جهان است.

طریق این مجموعه، هماهنگی بین‌المللی را افزایش دهند. اگرچه دستور کار این گروه پرداختن به مسائل کلان اقتصادی و نظام مالی بین‌المللی است، اما ترکیب اعضا و برخی تصمیمات گروه نشان از عقبه سیاسی شکل‌گیری این جریان و تلاش اعضای اصلی به‌ویژه آمریکا برای مدیریت روند تحولات اقتصاد جهانی در دوران پس از جنگ سرد دارد؛ به‌طوری‌که برخی معتقدند این گروه در حال تبدیل‌شدن به مهم‌ترین نهاد سیاسی و اقتصادی جهان است.

وخاصیت اوضاع رابطه آمریکا و روسیه با وجود خواست رؤسای جمهور این دو کشور دارد. البته این فشار داخلی در آمریکا باعث شده ترامپ در قبال روسیه اندکی دست‌به‌عصا راه برود تا جایی که او در یک اظهارنظر گفته بود روسیه به آمریکا احترام نمی‌گذارد. از دیگر سو، خود ترامپ که در ابتدا با سپردن سکان وزارت امور خارجه به رکس تیلرسون، مدیرعامل سابق اکسون‌موبیل که رابطه حسنه‌ای با روس‌ها داشت، پالس مثبتی به مسکو فرستاد، دو روز پیش در جریان سفر به لهستان، با متهم‌کردن روسیه به بی‌ثبات‌کردن اوکراین و دیگر کشورهای منطقه، عملاً شمشیر را از رو برای کرملین بست. البته شاید هدف ترامپ از این اظهارنظرها، خارج‌کردن خود از زیر فشارهای داخلی پیش از دیدار با پوتین بوده باشد. در واقع، این اظهارات که تاکنون هیچ واکنشی از سوی مسکو به دنبال نداشته است، به نظر بیشتر مصرفی داخلی داشته‌اند تا بین‌المللی. جالب اینکه این اظهارنظر بی‌سابقه از سوی ترامپ درخصوص روسیه بعد از دیدار هفته گذشته هنری کیسینجر، دیپلمات کهنه‌کار آمریکایی با ولادیمیر پوتین صورت می‌گیرد. با این اوصاف، احتمال هماهنگی میان کاخ سفید و کرملین بر سر این اظهارنظرهای به‌ظاهر جنجالی ترامپ چندان دور از انتظار نیست.

با وجود مسائل و فشارهای داخلی در آمریکا، خود ترامپ و پوتین نیز در برخی مسائل از جمله توافق آب‌وهوایی پاریس و برنامه موشکی کره‌شمالی اختلاف نظری عمیق دارند. ترامپ در حالی مدتی پیش تصمیم خود برای خروج آمریکا از توافقی پاریس را اعلام کرد که پوتین قویاً از این توافق حمایت می‌کند. از دیگر سو، درحالی‌که مهار برنامه موشکی پیونگ‌یانگ یکی از اولویت‌های اصلی سیاست خارجی ترامپ محسوب می‌شود، روز چهارشنبه روسیه قطع‌نامه آمریکا را علیه کره‌شمالی در شورای امنیت سازمان ملل ناکام گذاشت. مسائلی که به نظر می‌تواند بیش از پیش بر پیچیدگی‌های روابط دو کشور بیفزاید. در چنین شرایط آشفته‌ای، شاید دیدار رودرروی پوتین و ترامپ در هامبورگ اندکی از این پیچیدگی بکاهد.

اظهارات ترامپ درباره پوتین

پوتین خوب کنار بیایم».
● **۱۸ دسامبر ۲۰۱۵:** «او کشورش را مثل یک رهبر اداره می‌کند برخلاف کشور ما.»
● **۲۸ جولای ۲۰۱۶:** «فکر نمی‌کنم او احترامی برای کلیتئون قائل باشد. به نظر ما او به من احترام می‌گذارد.»
● **۷ سپتامبر ۲۰۱۶:** «او در کشورش بیشتر از رئیس‌جمهور ما نقش رهبری داشته است.»
● **۲۷ ژانویه ۲۰۱۷:** «این آقای پوتین را نمی‌شناسم. ای کاش رابطه فوق‌العاده‌ای داشتیم. این ممکن است».

● سه سال پیش، ویدئویی منتشر شد که ابوبکر البغدادی رهبر گروه داعش را در مسجد النوری موصل مشغول سخنرانی نشان می‌داد. آن زمان داعش منطقه‌ای به مساحت انگلستان را در عراق و سوریه به تصرف خود درآورده بود و خلافت خود را در آن اعلام کرد.

اکتون سه سال پس از آن واقعه داعش اکثر اراضی تحت کنترل خود را از دست داده و رهبر این گروه به شکلی واضح سکوت پیشه کرده است. فقط نوامبر گذشته بود که به هنگام شروع جنگ موصل او یک ویدئو از سخنان خود منتشر کرد. درمیان این سکوت، گاه‌گاه خبرهایی درباره مرگ البغدادی منتشر می‌شود. چنانکه معاون وزیر خارجه روسیه گفت: «به احتمال بسیار زیاد» البغدادی در حمله هوایی روسیه به رقه کشته شده است. یک مسئول ایرانی نیز تأکید کرد البغدادی «قطعا مرده است». اما امریکایی‌ها به‌هردو این ادعاها تردید دارند. ایالات متحده برای شناسایی مکان اختفای البغدادی یاداشی ۲۵میلیون دلاری تعیین کرده است.

در یک ویدئو یک هفته پس از اظهارات روس‌ها، اعضای داعش دیده می‌شوند که بدون نام‌بردن از البغدادی می‌گویند «شیخ ما». این امر سؤال‌های بیشتری را مطرح کند. جنبش طالبان با تشکیلات القاعده مرگ رهبران خود را دو سال مخفی کردند. غیبت البغدادی در این لحظات حساس برای دوستان و دشمنانش امری کاملاً حیرت‌آور شده است.

پایتخت سوم

شاید پاسخ این را که البغدادی کجاست، بتوان در ارتباط با مشروعیت یک خلیفه دریافت کرد. زیرا طبق این قاعده دینی بحث‌برانگیز، کسی می‌تواند نامزد خلافت و جانشینی باشد که طبق معیارهای شرعی «سرزمینی» برای حکومت‌کردن داشته باشد. امروزه بخش‌های اعظم سرزمین‌های تحت کنترل داعش آزاد شده و این گروه در رقه نیز تحت فشار شدیدی است. از این رو ممکن است البغدادی در جایی مخفی شده باشد که به آن «پایتخت سوم» داعش گفته می‌شود؛ یعنی مناطقی که این تشکیلات اکنون در دو سوی مرزهای سوریه و عراق در اختیار دارد. داعش این مناطق را که از شهر قائم در عراق تا شهر بوکمال در سوریه امتداد پیدا می‌کند، «ولایت فرات» می‌نامد.

سال ۲۰۱۴، این گروه از همان ولایت فرات و اطراف آن حرکت خود را شروع کرد. طبق روایات همین گروه، براساس ویدئوهایی که اخیراً از استان الانبار عراق به دست آمده، شبه‌نظامیان داعش از این منطقه به عنوان سکویی برای حرکت و انجام عملیات سریع و برق‌آسای خود در عراق و سوریه استفاده می‌کنند. در این منطقه شبهه‌نظامیان و قبایل مسلح نسبتاً ضعیفی حضور دارند. حتی در مناطقی که اخیراً آزاد شده‌اند مثل الرطبه واقع در جنوب عراق، تشکیلات داعش هنوز قادر است حملاتی را ترتیب داده و به‌سرعت فرار کند.

مخفیگاه‌های صحرا

تاکتون برای آزادسازی این شهرهای دورافتاده هیچ حمله‌ای صورت نگرفته است. هنوز این بحث‌ها در واشنگتن جریان دارد که دولت آمریکا با عراق یا سوریه کدامیک باید به این مناطق حمله کند. دراین میان چه کسی می‌خواهد فرماندهی این حمله را برعهده بگیرد. اماکنی مثل تلعفر در عراق در حال حاضر برای نیروهای دولتی این کشور اولویت دارد. هاشم الهاشمی، مشاور دولت عراق و کارشناس امور گروه‌های جهادی می‌گوید «ولایت فرات» به احتمال زیاد اکنون مخفیگاه البغدادی شده است.

دولت عراق چند بار به بوکمال حمله هوایی کرد. به گفته الهاشمی آن زمان دولت عراق داشت اباد الجمیلی یکی از معاونان البغدادی را در این شهر تعقیب می‌کرد. تاکنون تعدادی از نزدیکان رهبر القاعده در بوکمال و شهر المیادین سوریه دیده شده‌اند. این شهر واقع در استان دیرالزور سوریه و یکی از اردوگاه‌های داعش به شمار می‌رود. عملیات پاک‌سازی این مناطق از عناصر داعش ممکن است چند ماه دیگر، شاید هم بیشتر طول بکشد. تا این مناطق آزاد نشود به احتمال زیاد ابوبکر البغدادی خواهد توانست در بیابان‌ها و ساحل رودخانه‌های این منطقه مخفی شده و به حملاتش به مناطق شهری ادامه دهد. البغدادی برخلاف سایر رهبران جهادی فقط وقتی به سخن درآمده یا در ویدئویی ظاهر شده است که ضرورتی جدی وجود داشته باشد. چنانکه دیدیم، او یک بار برای اعلام خلافت و بار دیگر هم‌زمان با شروع نبرد با موصل، ظاهر شد. در سلسله مراتب تشکیلات داعش هرچه شما بالاتر بروید تعداد افراد نزدیک و مورد اعتماد کمتر می‌شوند. طبعاً مکان البغدادی را جز تعدادی اندک نمی‌دانند. همین امر مأموریت ایالات متحده را برای پیداکردن البغدادی دشوار می‌کند. مناطق امن و مخفی برای البغدادی در حاشیه مرزهای سوریه و عراق می‌تواند تا اطلاع ثانوی مکان اختفای او باشد و از دستگیرشدن یا مرگ نجاشی هدد، گمانیه‌که در آنجا می‌تواند همچنان به عنوان خلیفه مسلمین برای خود مشروعیت کسب کند.

منبع: رویترز